

EWALUACJA ZEWNĘTRZNA

LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA „WARMIŃSKI ZAKĄTEK” ZA OKRES 2016 – 2022

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Dokument opracowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 1.9. „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Dokument opracowany przez Lokalną Grupę Działania „Warmiński Zakątek”

Dobre Miasto, grudzień 2022

Zespół badawczy:

Tomasz Schimanek – badanie przekrojowe obejmujące wszystkie Lokalne Grupy Działania Województwa Warmińsko – Mazurskiego, pogłębione o analizę porównawczą dla LGD „Warmiński Zakątek”, Kierownik Zespołu Badawczego

Paweł Łukasiak – ekspert w obszarze badań o jakościowo – ilościowych w obszarze społecznym, ekonomii społecznej, innowacji

Barbara Bąkowska – ekspert w obszarze badań o jakościowo – ilościowych w obszarze gospodarczym, oceny standardów i jakości pracy

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

Ocena wpływu na cele główne LSR

W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Warmiński Zakątek”, wskazane zostały trzy cele główne, którym przyporządkowano cele szczegółowe. Wynikały one z wyników przeprowadzonej diagnozy i na podstawie analizy SWOT

Cel I ŚRODOWISKO i DZIEDZICTWO KULTUROWE – ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz wykreowanie marki Warmii jako zielonego regionu o wysokiej dynamice rozwoju realizowany był przez 3 cele szczegółowe:

- wdrożenie technologii przyjaznych środowisku naturalnemu, przeciwdziałających zmianom klimatu, w tym inteligentne zarządzanie źródłami energii i ciepła,
- rozwój konkurencyjnych ofert rekreacyjnych i turystycznych w oparciu o potencjał przyrodniczy i kulturowy obszaru, funkcjonujące sieci współpracy i marki turystyczne,
- promocja walorów przyrodniczych, turystycznych, różnorodności kulturowej i dziedzictwa przyrodniczego Warmii.

Założeniem celu pierwszego było jak najlepsze wykorzystanie potencjału krajobrazowo -przyrodniczo i kulturowego Warmii, które są najsilniejszymi stronami obszaru LSR, głównie poprzez wspieranie finansowe technologii przyjaznych środowisku, wdrażających alternatywne źródła energii, wspieranie przedsiębiorczości opartej o zasoby naturalne i dziedzictwo kulturowe, służącej rozwojowi turystyki i rekreacji, zdrowej żywności.

Cel poprzez działania projektowe został osiągnięty w zadowalającym zakresie.

Wysoki poziom osiągnięcia celu nastąpił w obszarach: technologii środowiskowych w przedsięwzięciach inwestycyjnych, przedsiębiorczości społecznej wykorzystującej lokalne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, wykreowaniu marki Warmii.

Zadowalający (zgodny z założeniami) poziom osiągnięcia celu stwierdzono w obszarze przedsiębiorczości opartej o zasoby naturalne i dziedzictwo kulturowe.

W związku z narastającym kryzysem energetycznym oraz degradacją środowiska, zauważone i rekomendowane do dalszej interwencji są działania:

- wspieranie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorczości i infrastrukturze społecznej,
- upowszechnianie zdrowej żywności, w tym rozwijanie sieci współpracy, rynków zbytu.

CEL OGÓLNY II: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACJE - rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD, opartej o naturalne zasoby i zidentyfikowany potencjał rozwojowy, kreującej miejsca pracy dla mieszkańców posiadających zróżnicowane kompetencje zawodowe realizowany był przez 4 cele szczegółowe:

- rozwój aktywności przedsiębiorczej mieszkańców obszaru LGD ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej i tworzenia miejsc pracy dla grup defaworyzowanych, w tym rozwój instrumentów ekonomii społecznej i inkubowania przedsiębiorczości wiejskiej,
- nowoczesne technologie i wspieranie systemu produkcji, przetwórstwa i promocji wytwarzanej w regionie żywności wysokiej jakości,
- rozwój nowoczesnych technologii i innowacji w obszarze przedsiębiorczości,
- wsparcie przedsiębiorczości opartej na potencjale lokalnym: przyrodniczym, kulturowym, funkcjonujących sieciach współpracy i zidentyfikowanym potencjale rozwojowym.

Realizacja celu służyła niwelowaniu obszarów problemowych, w tym niedostatecznej liczby miejsc pracy, słabo rozwiniętej przedsiębiorczości, z wykorzystaniem rosnącej atrakcyjności inwestycyjnej regionu i coraz silniejszej marki Warmii.

Cel został osiągnięty na wysokim poziomie, przedsięwzięcia dotyczące rozwoju przedsiębiorczości były najbardziej oczekiwane przez mieszkańców obszaru LGD. Lokalna Grupa Działania w sposób szczególnie efektywny zrealizowała założone cele dzięki działaniom komplementarnym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2014 – 2020 w obszarach:

- kształcenia zawodowego, poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy,
- tworzenia nowych firm (start – up) przez osoby pozostające bez zatrudnienia,
- wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka.

Szczególnie wspierane były działalności gospodarcze w obszarze turystyki, rekreacji, rękodziela, przetwórstwa, technologii środowiskowych. Zmniejszyła się znacząco liczba osób bezrobotnych, w tym osób z defaworyzowanych. Realizacja tego celu przyczyniła się do rozwijania przedsiębiorczych postaw wśród mieszkańców wsi. W ramach celu zrealizowano założenia dotyczące rozwoju przedsięwzięć innowacyjnych. LGD w ramach działania komplementarnego opracowała model wspierania przedsiębiorczości, którego wdrożenie pozwoli w przyszłości wspierać przedsiębiorców we wdrażaniu innowacji.

CEL OGÓLNY III: SPOŁECZEŃSTWO I WSPÓŁPRACA - rozwój lokalny sprzyjający włączeniu społecznemu, zabezpieczeniu potrzeb rozwojowych mieszkańców i aktywności społecznej, realizowany był przez 3 cele operacyjne:

- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury i usług społecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, seniorów oraz potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich,
- rozwijanie aktywności społecznej i współpracy mieszkańców w działaniach na rzecz rozwijania dobra wspólnego, w tym wspieranie rozwoju partnerstw i sieci współpracy na poziomie lokalnym,
- wspieranie rozwoju ekonomii społecznej w działaniach społecznych, zwłaszcza inicjatyw wsi tematycznych.

Osiągnięcie celu mierzone stopniem wzrostu aktywności społecznej mieszkańców i ich zaangażowaniem w życie publiczne, zostało zrealizowane w stopniu wyższym niż zakładano. Dzięki działaniom finansowanym w ramach wdrażania LSR a także dzięki działaniom komplementarnym realizowanym ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2014 – 2020, funduszom krajowym i Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności, w sposób wymierny wzrosła aktywność społeczna mieszkańców, liczba nowych przedsięwzięć społecznych realizowanych w coraz wyższym stopniu przez małe grupy społeczności.

Rozwój działań samopomocowych małych grup społecznych, integrujących się wokół wspólnego rozwiązania problemów i wspólnych celów, w wymierny sposób przyczyniły się do poprawy warunków życiowych osób należących do grup defaworyzowanych. Coraz więcej występuje trwałych efektów działań lokalnych społeczności definiowanych jako dobro wspólne.

Rekomendacją w tym obszarze jest wielopłaszczyznowe planowanie wsparcia aktywności społecznych, w postaci centrum doradczego / animacyjnego.

Szczególnie nasilone działania w obszarze wspierania rozwoju wsi tematycznych pozwoliły na zbudowanie silnych marek 4 wsi tematycznych i zainicjowanie kolejnych działań przedsiębiorczych na wsi.

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich we wspólne działania na rzecz społeczności lokalnych to mocna strona Lokalnych Grup Działania Warmii i Mazur. Każda z LGD podejmuje tego typu działania, które w efekcie przyczyniają się wzmacniania lokalnego kapitału społecznego opartego na wzajemnym zaufaniu i kooperacji.

W ramach realizacji LSR, Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek” podjęła szereg działań służących animowaniu aktywności społecznej oraz wspieraniu mieszkańców w działaniach na rzecz społeczności lokalnych. Część takich działań, zwłaszcza animacyjnych, realizowana była przez LGD, w większości jednak są to działania proponowane przez mieszkańców, instytucje samorządowe czy organizacje pozarządowe, które są w formie dotacji finansowane przez LGD. Ważnym aspektem aktywizacji mieszkańców jest włączenie społeczne, czyli ograniczanie zagrożenia społeczną marginalizacją. LGD część działań w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej skierowują do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności do ludzi młodych, zwłaszcza absolwentów szkół, osób 50+ czy też osób z niepełnosprawnością. Istotnym elementem działań aktywizacyjnych jest edukacja, w szczególności edukacja obywatelska oraz bardzo istotna w tym okresie programowania, edukacja ekologiczna. Ta pierwsza przyczynia się do wzrostu aktywności obywatelskiej, na przykład w organizacjach pozarządowych, młodzieżowych lub seniorskich radach gmin i powiatów, ta druga do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym tak istotnej kwestii, jak dbanie o zmieniający się klimat. LGD zachęcają mieszkańców do poszukiwania innowacyjnych rozwiązań w sferze społecznej poprzez preferowanie tego typu przedsięwzięć, na przykład w sferze edukacji czy świadczenia usług społecznych.

Działalność LGD skutkuje powstaniem nowych form aktywności społecznej w postaci grup niesformalizowanych, stowarzyszeń zwykłych, stowarzyszeń rejestrowych, uczniowskich klubów sportowych, fundacji, spółdzielni socjalnych czy kół gospodyń wiejskich.

Wielopłaszczyznowe działania LGD w pobudzaniu aktywności społecznej, edukowaniu mieszkańców, działaniach Partnerskich łączących potencjały Partnerów biznesowych, publicznych i społecznych, wpłynęły wymiennie na rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD „Warmiński Zakątek”.

Ocena wpływu na rozwój przedsiębiorczości

Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek” poprzez działania w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju ze środków PROW 2014 – 2020 (działanie 19.2) oraz poprzez działania komplementarne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2014 – 2020 w obszarach:

- kształcenia zawodowego, poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy,
- tworzenia nowych firm (start – up) przez osoby pozostające bez zatrudnienia,
- wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka

W szczególnie wysokim zakresie pozytywnie wpłynęła na poziom przedsiębiorczości na obszarze działania rozumiany jako wzrost liczby funkcjonujących podmiotów gospodarczych, wzmocnienie potencjału funkcjonujących podmiotów, rozwój firm w branżach inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko – mazurskiego.

W ramach działań finansowanych z PROW 2014 – 2020 utworzonych zostało 73 miejsca pracy w formie nowych działalności gospodarczych (samozatrudnienie) i 31 miejsc pracy w formie nowych umów o pracę. Jest to najwyższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wśród lokalnych grup działania w województwie warmińsko – mazurskim. Alokacja środków na rozwój przedsiębiorczości wynosząca 2,18 mln EURO (tj. 53,1% budżetu LSR w ramach działania 19.2) na moment zakończenia opracowania dokumentu ewaluacyjnego została zrealizowana na poziomie powyżej 90%.

Powstały również 2 inkubatory przetwórstwa lokalnego, umożliwiające rozwój przedsiębiorczości w branży przetwórstwa owoców, warzyw, ziół i miodu.

Wypracowane formy wspierania przedsiębiorców i osób poszukujących zatrudnienia czy wsparcia w tworzeniu firm, usankcjonowane w modelu wspierania przedsiębiorczości w formie inkubatora pozwoliły na intensywne wspieranie przedsiębiorców w okresie covid i ciągle wzmacnianie poziomu rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD. Model inkubowania przedsiębiorczości wiejskiej na poziomie wdrożeniowym jest testowany w ramach realizowanego projektu współpracy.

Wspieranie przedsiębiorczości staje się kluczową specjalizacją Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” i stanowi rekomendację rozwojową na nowy okres programowania unijnego. Szczególną rolę rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej należy upatrywać w modelach rozwojowych smart village.

Ocena wpływu na rozwój turystyki i dziedzictwa kulturowego

Obszar działania LGD „Warmiński Zakątek” obejmuje terytorium historycznej Warmii, którą cechują unikalne walory środowiska naturalnego, różnorodność kulturowa, narodowościowa oraz zróżnicowane dziedzictwo kulturowe. Zróżnicowanie to wynika z burzliwej historii regionu, zmieniającej się ich przynależności państwowej i różnorodności etnicznej. Do najważniejszych elementów trwałych dziedzictwa kulturowego Warmii należą: obiekty sakralne zwłaszcza posiadające status miejsc pielgrzymkowych, grodziska pruskie, kościoły i kapliczki przydrożne, pałace i dwory. Kultura ludowa to własna gwara, kultura pisana, obyczaje i tradycje warmińskie, dziedzictwo kulinarne.

Działania wdrażane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym:

- wspieranie inwestycji w niekomercyjną infrastrukturę społeczną,
- wspieranie inwestycji w zachowanie zabytków,
- realizowanie programów grantowych w obszarze rozwijania aktywności społecznej

wymiernie pozytywnie wpłynęły na rozwój dziedzictwa kulturowego poprzez zachowanie obiektów cennych i upowszechnianie tradycji i kultury warmińskiej wśród mieszkańców obszaru LGD.

Podkreślić należy działania LGD wyróżniające spośród pozostałych grup województwa warmińsko – mazurskiego polegające na upowszechnianiu i zachowaniu tradycji kulinarnych Warmii, w tym uruchomienie własnej przestrzeni sprzedażowej w postaci kawiarni i sklepiku regionalnego, dystrybuujących rękodzieło i żywność oparte o tradycyjne receptury i wzornictwo warmińskie.

Analiza potencjału i potrzeb w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego wskazuje 3 rekomendacje rozwojowe:

- modelowanie wykorzystania obiektów sakralnych (zwłaszcza pielgrzymkowych) do rozwoju turystyki,
- wzmocnienie preferencji w rozwijaniu przedsiębiorczości w oparciu o dziedzictwo kulturowe,
- rozwój narzędzi do rozwijania branż zdrowej żywności opartej o tradycyjne receptury i lokalne zasoby.

Atrakcyjność turystyczna Warmii wynika z niepowtarzalnych walorów przyrodniczych, w tym wysokiego stopnia lesistości, wielości miejsc cennych przyrodniczo, w tym 4 rezerwatów przyrody, 8 ekosystemów przyrodniczych włączonych do sieci NATURA 2000, obszarów chronionego krajobrazu, mnogości jezior i rzek oraz różnorodności gatunkowej fauny i flory.

Wsparciu rozwoju turystyki w ramach wdrażania LSR służyły przedsięwzięcia wszystkich 3 celów strategicznych, w tym zwłaszcza przedsięwzięcia:

- wspieranie inwestycji w niekomercyjną infrastrukturę społeczną, w tym powstawanie placów zabaw, traktów spacerowych, siłowni zewnętrznych, altan, centrów integracji,
- dotacje na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczych w obszarze usług turystycznych i okołoturystycznych, w tym w zakresie nowych miejsc noclegowych, obiektów gastronomicznych, konferencyjnych i szkoleniowych, usług odnowy biologicznej, obsługi ruchu turystycznego, wypożyczalni sprzętu wodnego i turystycznego, pracowni i centrów szkoleniowych rękodziela, internetowej platformy turystycznej,
- realizowanie programów grantowych w obszarze turystyki, finansujących projekty organizacji pozarządowych i grup nieformalnych o charakterze nowych obiektów i / lub ofert turystycznych,
- uruchomienie własnej oferty turystycznej w postaci kawiarni Warmia Caffè,
- prowadzenie przez LGD działalności odpłatnej polegającej na organizacji zorganizowanych pobytów turystycznych dla grup,
- współpraca w budowaniu marek lokalnych.

Analiza stopnia wdrażania strategii wskazuje na osiągnięcie założeń w obszarze turystyki w stopniu wyższym niż zakładano (w ujęciu wskaźnikowym). Dane statystyczne za okres wdrażania LSR są zniekształcone przez skutki COVID, które w znacznym stopniu ograniczyły ruch turystyczny na Warmii, niemniej w okresie badawczym notowany jest wzrost natężenia ruchu turystycznego mierzony danymi GUS: liczba turystycznych obiektów noclegowych, liczba udzielonych noclegów ogółem.

Grupy defaworyzowane

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” identyfikuje grupy defaworyzowane w 2 obszarach:

- ze względu na dostęp do rynku pracy - osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety zamieszkujące obszary wiejskie (miejscowości do 5 tys. mieszkańców), charakteryzujące się wyższym stopniem wykluczenia na rynku pracy, trudnościami z dotarciem do informacji i jej przyswajaniem,
- ze względu na dysfunkcje społeczne - osoby osierocone, kobiety wychowujące dzieci, w tym z rodzin wielodzietnych, osoby niepełnosprawne i po przebytych długotrwałych lub ciężkich chorobach, osoby bezradne w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, osoby dotknięte przemocą w rodzinie, alkoholizmem, charakteryzujące się niską efektywnością działania, ograniczeniem mobilności i dostępu do informacji, bezradnością, ograniczeniami zdrowotnymi.

LGD w strategii zaplanowało działania dedykowane wyłącznie osobom z grup defaworyzowanych i dopasowane do ich potrzeb:

- a) na poziomie przedsięwzięć
 - w ramach przedsięwzięcia wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, 2 projekty grantowe dedykowano wyłącznie zabezpieczeniu potrzeb osób z grup defaworyzowanych, dotyczące wzmocnienia kapitału społecznego i ekonomii społecznej,
 - w ramach rozwijania przedsiębiorczości jeden konkurs na utworzenie nowych firm (start – up) kierowany był wyłącznie do osób spełniających kryteria przynależności do grup defaworyzowanych,
- b) na poziomie kryteriów oceny – w każdym konkursie w kryteriach jakościowych uwzględnione zostały preferencje dla osób z grup defaworyzowanych (w zakresie tworzenia miejsc pracy, infrastruktury odpowiadającej na potrzeby osób z grup defaworyzowanych, działań „miękkich” adekwatnych do potrzeb osób z grup defaworyzowanych,
- c) na poziomie narzędzi i metod komunikacji – organizowano spotkania dedykowane osobom z grup defaworyzowanych, z uwzględnieniem specjalnych narzędzi pracy, uproszczonych sposobów informowania, dostępu dla osób dysfunkcyjnych.

Założone w LGD narzędzia wsparcia osób z grup defaworyzowanych zostały wdrożone w pełni.

Dodatkowo efekty działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych zostały wzmocnione przez działania komplementarne LGD dotyczące aktywizacji zawodowej i tworzenia miejsc pracy oraz rozwoju aktywności społecznej (opisane powyżej).

Należy podkreślić, że LGD na bieżąco diagnozowało problemy osób z grup defaworyzowanych, w tym w partnerstwie z instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy, na etapie ewaluacji wskazało modyfikacje założeń dla przyszłego programowania, osiąga wymierne i wyróżniające efekty działań w obszarze.

Innowacyjność

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” definiuje innowacyjność: innowacyjność rozumie się wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych oraz wskazuje jakie informacje powinno zawierać uzasadnienie innowacyjności: Wnioskodawca powinien wskazać precyzyjnie nazwę elementu wniosku / procesu którego dotyczy innowacyjność, wskazać typ wdrażanej innowacyjności posługując się arkuszem pomocniczym (załączonym do dokumentów konkursowych) lub dołączając opinię o innowacyjności (Wnioskodawcy zobowiązani do załączenia biznesplanu opisują innowacyjność w tym dokumencie).

Dla działań konkursowych spełnienie kryterium innowacyjności było weryfikowane przez Członków Rady LGD podczas oceny wniosków na podstawie:

- opisu zawartego w formularzu wniosku,
- opisu zawartego w biznesplanie,
- pomocniczego arkusza uzasadnienia innowacyjności (nieobowiązkowego),
- własnej wiedzy, doświadczenia oraz znajomości obszaru objętego LSR.

Kryterium oceniane było według hierarchii „spełnia”, „nie spełnia” i stanowiło największą przestrzeń dyskusji podczas obrad Rady, gdyż Wnioskodawcy „walcząc” o zdobycie punktów przedstawiali argumentacje rozbieżne od faktycznych walorów technologii czy procesów i nie wpisujące się w zamieszczoną w strategii definicję innowacyjności. Ocena przyznawana w ramach kryterium była również główną przyczyną składanych przez wnioskodawców protestów od wyników oceny Rady LGD. Wszystkie protesty dotyczące kryterium innowacyjności zostały negatywnie rozpatrzone przez Samorząd Województwa.

Wdrażanie przedsięwzięć innowacyjnych stanowi horyzontalny kierunek wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Należy zaznaczyć, że w ramach działania 19.2 dofinansowano kilkanaście przedsięwzięć uznanych za innowacyjne, w tym głównie dotyczących innowacyjnych produkcji (łódzie aluminiowe, konstrukcje stalowe, konstrukcje szkieletowe), zakupu urządzeń zawierających innowacyjne w regionie rozwiązania technologiczne (w tym dla produkcji meblarskiej, obróbki drewna), wdrażających innowacje procesowe (głównie w obszarze ekonomii społecznej i inkubatorów przetwórstwa lokalnego).

Do kluczowych rekomendacji dla przyszłego okresu programowania należy:

- weryfikacja definicji innowacyjności,
- wdrożenie instrumentów wsparcia beneficjentów w poszukiwaniu rozwiązań innowacyjnych, w tym zaprojektowanych w modelu inkubowania przedsiębiorczości.

Projekty współpracy

LGD „Warmiński Zakątek” w strategii rozwoju lokalnego zaprojektowała realizację 4 projektów współpracy, wszystkich w Partnerstwie z LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Zrealizowane (zakończone) projekty współpracy:

- Ekonomia społeczna i spółdzielczość socjalna w rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej – projekt międzynarodowy z udziałem Partnera z Włoch, znacząco zmodyfikowany w trakcie realizacji w związku z ograniczeniami mobilności w okresie covid – w ramach projektu dokonano transferu wiedzy i doświadczeń w obszarze funkcjonowania spółdzielni socjalnych, drobnych przetwórci, turystyki wiejskiej. Szczególną wartością dodaną projektu dotyczy umocnienia idei slowfood, cittaslow w rozwoju obszaru działania LGD
- Warmińsko - Mazurskie Wsie Tematyczne – projekt wymiany doświadczeń wsi tematycznych funkcjonujących w Europie poprzez udział w targach wsi tematycznych.

W trakcie realizacji jest projekt współpracy pn. „Inkubowanie Przedsiębiorczości Wiejskiej”, integrujący 4 lokalne grupy działania województwa warmińsko – mazurskiego i lokalną grupę działania z Katalonii, którego celem jest transfer doświadczeń i dobrych praktyk w obszarze inkubowania przedsiębiorczości wiejskiej. W ramach przedsięwzięcia LGD „Warmiński Zakątek” utworzyła inkubator przedsiębiorczości i wdraża pilotażowe usługi dla przedsiębiorców oraz kawiarnię Warmia Caffè, będącą przestrzenią promowania lokalnego przetwórstwa i żywności.

W początkowym okresie wdrażania jest projekt współpracy pn. „Wioska tematyczna – pomysł na wieś”, mający na celu transfer dobrych praktyk i doświadczeń oraz wzmocnienie identyfikowalności wsi tematycznych (w ramach idei smart village).

Wszystkie projekty współpracy realizowane przez LGD są komplementarne z innymi działaniami realizującymi cele LSR. W szczególności dotyczą one zagadnień związanych z rozwojem przedsiębiorczości, przedsiębiorczości społecznej, inkubatorów przedsiębiorczości, innowacyjnych form w rozwoju turystyki, kreowania nowych produktów turystycznych, rozwijania idei wiosek tematycznych. Dzięki transferowi wiedzy i doświadczeń innych lokalnych grup działania, w tym doświadczeń Partnerów zagranicznych wdrożone zostały modelowe, sprawdzone rozwiązania, pozwalające na osiągnięcie kluczowych celów wdrażania LSR.

Efektywność działań zaprojektowanych i realizowanych w ramach projektów współpracy ocenia się wysoko. Poziom wykorzystania budżetu (z projektowanym aneksem realizowanej operacji pn. Inkubowanie Przedsiębiorczości Wiejskiej – 100% dostępnych środków (tj. 10% poddziałania 19.2).

Ocena funkcjonowania LGD

Ocena funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” została oparta o:

- wyniki badań ankietowych z jakości wyświadczanego doradztwa,
- poziom realizacji budżetu na poziomie podpisanych umów i wypłaconych środków,
- stopień realizacji planu komunikacji.

Funkcjonowanie LGD „Warmiński Zakątek” należy ocenić jako bardzo dobre.

Zatrudniona kadra wykazuje się dużą znajomością lokalnych potrzeb. Systematycznie i poprawnie świadczone są usługi doradcze, których zakres przedmiotowy znacznie wykracza poza doradztwo w przygotowaniu wniosków i rozliczaniu operacji.

Informacje o prowadzonych naborach są upowszechniane poprzez różnorodne środki (ulotki, ogłoszenia, komunikaty na stronie, organizację spotkań informacyjnych na terenie wszystkich gmin). Wszystkie te aktywności wpływają na szerokie zainteresowanie udziałem w realizacji przedsięwzięć oraz na jakość składanych wniosków o dofinansowanie.

Mierzalne wskaźniki aktywności biura LGD od 1.07.2016 w zakresie wdrażania LSR przedstawiono w poniższych tabelach

Tabela Realizacja Planu Komunikacji z lokalną społecznością

Sposób komunikacji	Wartość osiągnięta na 30.09.2022
Ogłoszenia o naborach wniosków w gminach członkowskich: tablice informacyjne w siedzibach gmin, strony internetowe	147
Ogłoszenia o działaniach LGD na tablicach informacyjnych sołectw obszaru LGD	3114
Liczba odsłon na stronie LGD	953 470
Liczba odsłon na innych stronach internetowych w zakresie informacji o LGD	14 252
Artykułu na stronach internetowych Urzędów Gmin z linkiem do strony www.warminskizkatek.com.pl	141

Liczba spotkań na obszarze LGD podczas których prezentowano informacje o działalności stowarzyszenia	53
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjnych organizowanych przez LGD	1697
Liczba spotkań, szkoleń tematycznych dedykowanych wyłącznie osobom kwalifikowanym do grup defaworyzowanych	67

Źródło: dane własne LGD

Przez cały okres realizacji LSR, świadczone są bezpłatne usługi doradcze. Doradztwo udzielane jest na spotkaniach bezpośrednich w biurze LGD w Dobrym Mieście, na zgłoszone potrzeby w siedzibach Gmin Członkowskich, mailowo i telefonicznie. Zestawienie udzielonego doradztwa przedstawia poniższa tabela:

Tabela Doradztwo udzielane przez pracowników biura LGD „Warmiński Zakątek”

Cecha	Liczba
Doradztwo w siedzibie biura	1 029
Doradztwo telefoniczne	467
Doradztwo drogą e-mail	561
Doradztwo udzielone podczas szkoleń dla potencjalnych Beneficjentów	744

Źródło: dane własne LGD

Pracownicy oraz Członkowie Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, to osoby z dużym doświadczeniem, podnoszące cały czas swoje kompetencje i w dużej części identyfikujące się z misją Lokalnej Grupy Działania. Mają one dobry kontakt i relacje z mieszkańcami, znajomość środowiska lokalnego, jego potrzeb, możliwości i specyfiki, znajomość społeczności lokalnych ich mieszkańców i działających w nich podmiotów, zakorzenienie w lokalnych społecznościach.

Obecność w LGD samorządów lokalnych pozwala te środki wykorzystać do realizacji lokalnych strategii rozwoju, przyczynia się także do zachowania spójności pomiędzy działaniami podejmowanymi przez LGD i samorządy członkowskie. Na szczególną uwagę zasługuje włączenie do grona realizatorów projektów z zakresu niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.

Ocena funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” wskazuje szczególne kompetencje i umiejętności kadry w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania na działania komplementarne do PROW 2014 – 2020, w sposób istotny wzmacniające stopień i efektywność realizacji lokalnej strategii rozwoju, obrazowane przez wskaźniki:

- 23 projekty finansowane z e środków UE w ramach programów regionalnych i POWER, innych zagranicznych, krajowych,
- dofinansowanie ponad 500 projektów społecznych w formie małych grantów,
- sfinansowanie utworzenia 471 nowych firm przez osoby nieaktywne zawodowo,
- sfinansowanie podniesienia kompetencji zawodowych przez kursy i szkolenia zawodowe, staże zawodowe i pośrednictwo pracy 505 Uczestników projektów.

Organizacja poza biurem LGD samodzielnie prowadzi dwie działalności o charakterze odpłatnym:

- kawiarnię Warmia Caffè w ramach inkubowania przedsiębiorczości,
- klub dziecięcy Eko Maluch jako formę aktywizacji zawodowej rodziców.

Posiada:

- status instytucji szkoleniowej,
- status instytucji pośrednictwa pracy,
- międzynarodowy certyfikat jakości SUS.2.0,
- spełnia standardy instytucji otoczenia biznesu.

Ocena procesu wdrażania

LEADER jest sprawdzoną metodą działania a jej skuteczność w praktyce wynika ze stosowania przez LGD kilku podstawowych zasad: oddolność, terytorialność, zintegrowanie działań, zasobów i kompetencji różnych sektorów i różnych interesariuszy, partnerstwo, innowacyjność, decentralizacja zarządzania i finansowania, sieciowanie i współpraca.

Lokalna Grupa Działania to nazwa własna określająca podmiot działający na określonym obszarze w oparciu o podejście LEADER. Akronim LEADER pochodzi od francuskiego określenia „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, czyli powiązanych działań służących rozwojowi gospodarki wsi. LEADER powstał w odpowiedzi na niezdolność tradycyjnej, odgórnej polityki do rozwiązywania problemów obszarów wiejskich Europy. Podejście LEADER w Unii Europejskiej zostało po raz pierwszy wprowadzone jako inicjatywa wspólnotowa, czyli rodzaj eksperymentalnego instrumentu finansowego unijnej polityki strukturalnej. Jego celem było wsparcie rozwoju obszarów wiejskich. Opiera się ono na kilku zasadach, z których najważniejsze jest partnerstwo oraz oddolność planowania i realizacji działań (zasady podejścia LEADER opisane zostały w części 4 niniejszego opracowania). LGD jest głównym narzędziem stosowania podejścia LEADER do rozwoju obszaru poprzez bezpośrednie angażowanie lokalnych przedstawicieli w opracowywanie i realizację lokalnych strategii rozwoju.

W obecnym okresie programowania (2014 - 2020) podejście LEADER zostało wykorzystane w ramach instrumentu RLKS - rozwój lokalny kierowany przez społeczność (ang. Community-led local development – CLLD). Obecnie realizowany jest kolejny program na lata 2014-2020, a w trakcie przygotowań jest PROW na lata 2021-2027.

Głównymi celami PROW 2014-2021 są: poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. PROW zawiera szereg instrumentów służących realizacji tych celów, jednym z nich jest podejście LEADER.

Podstawowym zadaniem w działalności LGD jest przygotowanie i realizacja lokalnej strategii rozwoju (LSR), zgodnie z wymogami unijnymi i krajowymi. Ustawa o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności określa sposób przygotowania, wyboru i realizacji lokalnych strategii rozwoju.

W ramach LSR wsparcie z PROW udzielane jest przez LGD „Warmiński Zakątek” w obszarze przedsięwzięć:

- A. Wspieranie udziału społeczności lokalnej w realizacji LSR lub wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych
- B. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze objętym LSR

- a) START – UP – podejmowanie działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia przedsiębiorczości osób z grup defaworyzowanych pod względem dostępu do rynku pracy.
Preferowane branże działalności gospodarczej: wykorzystujące lokalne produkty rolne, wdrażające technologie przyjazne środowisku/ przeciwdziałające zmianom klimatu, przedsięwzięcia innowacyjne.
Dofinansowanie projektu jest związane z koniecznością utworzenia co najmniej 1 miejsca pracy w formie samozatrudnienia lub na podstawie umowy o pracę (spółdzielczej umowy o pracę) – co najmniej 1 etat,
- b) Rozwijanie działalności gospodarczej – dywersyfikacja działalności gospodarczej, z utworzeniem co najmniej 1 miejsce pracy przez mikro i małych przedsiębiorców. Priorytetowe działalności gospodarcze: odpowiadające na potrzeby grup defaworyzowanych, tworzące miejsca pracy dla osób z grup defaworyzowanych (na rynku pracy), realizowane w branżach: przetwórstwo produktów rolnych, związanych z rozwojem turystyki, rekreacji (w tym gastronomia, miejsca noclegowe), usług dla ludności: zdrowotnych, prozdrowotnych, kierowanych do osób starszych, edukacyjnych. W ramach działania możliwe jest również udzielenie dotacji dla osób będących rolnikami (ubezpieczenie w KRUS) na różnicowanie w kierunku działalności pozarolniczej w obszarach produkcji żywności i napojów,
- c) Tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom. W ramach operacji obowiązkowe jest utworzenie co najmniej 1 miejsca pracy. Preferowane będą projektu planujące działania na rzecz z udziałem grup defaworyzowanych i podmiotów ekonomii społecznej, a także oferujące szeroki zakres usług doradczych,
- d) Podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów (projekty towarzyszące zakresowi a i b),
- e) Upowszechnianie idei ekonomii społecznej (wioski tematyczne, spółdzielczość socjalna, działalność odpłatna i gospodarcza organizacji pozarządowych)
- f) Szkolenia, doradztwo i działania animacyjne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości

C. Tworzenie sieci podmiotów prowadzących działalność na obszarze objętym LSR, współpracujących w zakresie świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów żywnościowych, rynków zbytu, produktów i usług lokalnych

D. Rozwój rynków zbytu produktów i usług lokalnych z wyłączeniem targowisk

Zakres operacji musi odpowiadać zakresowi określone w nazwie przedsięwzięcia.

Sposób realizacji przedsięwzięcia: programy dotacyjne w ramach ogłaszanych konkursów, operacja własna.

Maksymalna wartość dofinansowania poszczególnych działań: 100 000 złotych.

Poziom dofinansowania: zgodnie z obowiązującymi przepisami.

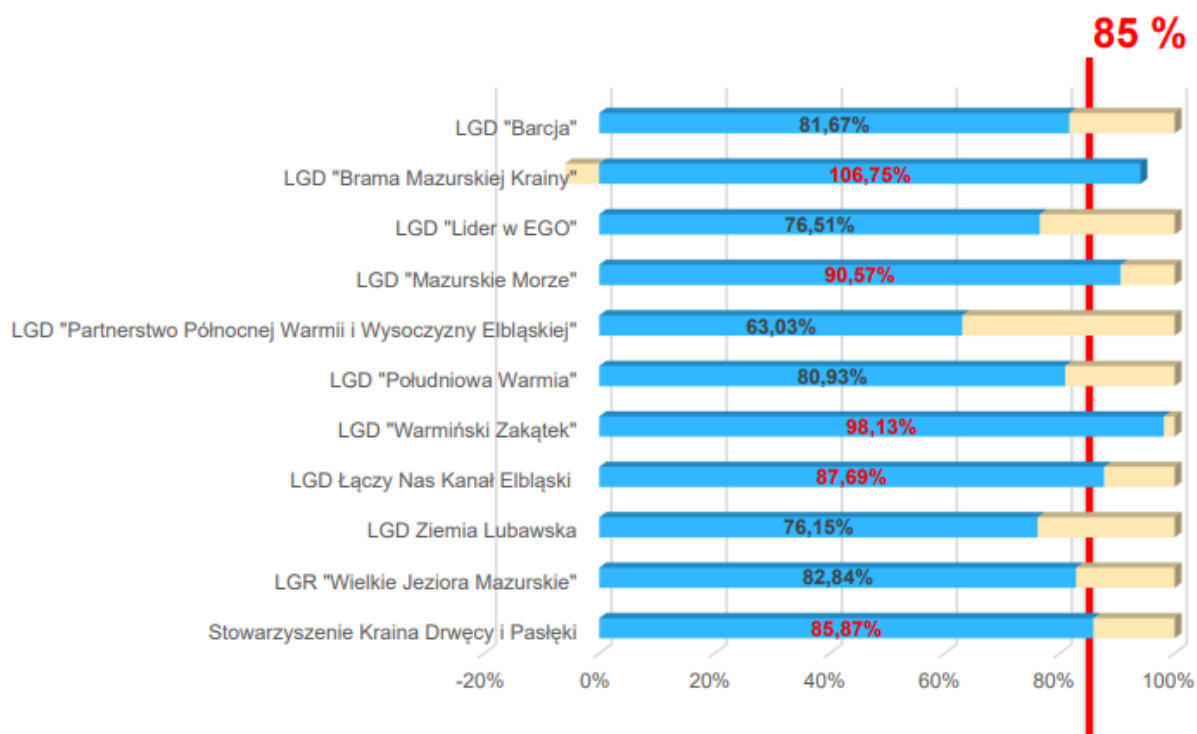
E. Zachowanie dziedzictwa lokalnego

F. Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury

G. Promowanie: produktów lub usług lokalnych, rynków zbytu produktów i usług lokalnych, turystyki, rekreacji lub kultury

H. Realizacja projektów współpracy

Poziom wdrażania działań Lokalnej Strategii Rozwoju jest wysoki, z pozyskanych od Samorządu Województwa warmińsko – mazurskiego danych wynika że stopień realizacji strategii sięga 100% i jest drugim w województwie wynikiem ilościowym.

LGD	Budżet 19.2 w zł	Zakontraktowane środki w zł	Procent zakontraktowania
LGD "Brama Mazurskiej Krainy"	14 342 000,00	15 309 757,85	106,75%
LGD "Warmiński Zakątek"	15 648 000,00	15 355 322,91	98,13%
LGD "Mazurskie Morze"	11 980 000,00	10 850 747,28	90,57%
LGD Łączy Nas Kanał Elbląski	16 516 000,00	14 483 300,86	87,69%
Stowarzyszenie Kraina Drwęcy i Pasłęki	11 174 000,00	9 594 859,88	85,87%
LGR "Wielkie Jeziora Mazurskie"	9 014 000,00	7 467 177,97	82,84%
LGD "Barcja"	7 892 000,00	6 445 482,35	81,67%
LGD "Południowa Warmia"	12 232 000,00	9 899 450,05	80,93%
LGD "Lider w EGO"	13 010 000,00	9 953 583,13	76,51%
LGD Ziemia Lubawska	9 339 363,32	7 111 758,07	76,15%
LGD "Partnerstwo Północnej Warmii i Wysoczyzny Elbląskiej"	7 970 000,00	5 023 266,61	63,03%

Działalność LGD „Warmiński Zakątek” wpływa na poprawę jakości komunikacji oraz zwiększenie współpracy pomiędzy mieszkańcami obszaru LGD oraz różnymi podmiotami i instytucjami, wymiennie wpływa na poprawę jakości życia na obszarze LGD.

Upowszechnia partnerstwo zarówno na poziomie projektowym jak i w codziennej realizacji lokalnych polityk przez samorzady gmin członkowskich.